पक्तुम्, पाचयितुम्, पिपक्षितुम्, पापचितुम्;
[1]पचा, [2]पक्तिः, [3]पाचिका, पाचना, पिपक्षा, पापचा;
पचनम्, [4]मांसपचनम्-मांस्पचनम्, पाचनम्, पिपक्षणम्, पापचनम्;
पक्त्वा, पाचयित्वा, पिपक्षित्वा, पापचित्वा;
विपच्य, प्रपाच्य, प्रपिपक्ष्य, प्रपापच्य;
पाचम् २, } पाचम् २, } पिपक्षम् २, } पापचम् २; }
पक्त्वा २, } पाचयित्वा २, } पिपक्षित्वा २, } पापचित्वा २. }

(958) **"पचि व्यक्तीकरणे"** (I-भ्वादिः-174. सक. सेट्. आत्म.)[अ]

'णौ पञ्चयति विस्तारे व्यक्तौ तु शपि पञ्चते।' (श्लो. 18) इति **देवः**।
पञ्चकः-ञ्चिका, पञ्चकः-ञ्चिका, पिपञ्चिषकः-षिका, पापञ्चकः-ञ्चिका;
इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिक**कञ्चति**वत् (145) ज्ञेयानि। [5]पङ्कः, [6]पङ्क्तिः, [7]पञ्चालाः; इति अस्य धातो रूपाणीति विशेषः। [A]पञ्चितः।

(959) **"पचि विस्तारवचने"** (X-चुरादिः-1652. सक. सेट्. उभ.)

'विस्तारमात्रे च' इति **द्रुमे**। 'वचने' इत्यविवक्षितमित्यर्थः।

---

1. षित्त्वाद् '**षिद्भिदादिभ्यः**—' (3-3-104) इत्यङ् भवति।
2. '**स्थागापापचो** भावे' (3-3-95) इति वचनात् पक्षे क्तिन्नपि भावे भवति।
3. 'पर्यायार्हर्णोत्पत्तिषु ण्वुच्' (3-3-111) इति ऋणे ण्वुच्।
   'शायिकाऽद्य तव प्रापदर्हसि क्षीरपायिकाम्।
   पाचिका मे त्वया देया प्रोत्पन्ना मेऽन्नभोजिका॥' इति **प्र. सर्वस्वे**।
4. 'मांसस्य **पाचे** युड्घञोः' (काशिका 6-1-144) इति मांसशब्दस्थाकारस्य लोपः ल्युट्प्रत्यये परतः। तेन **मांस्पचनम्** इत्यपि साधु। '**मांस्पचन्या** उखायाः' इति प्रयोगोऽत्रानुसन्धेयः (भाष्य०, काशिका० ६-१-६३)।
5. घञि, न्यङ्क्वादिपाठात् कुत्वम्।
6. बाहुलकात् 'क्तिन्नपि इष्यते' (वा. 3-3-94) इति क्तिन्, कुत्वं च।
7. 'तमिविडि—' (द. उ. 8-115) इति कालच्प्रत्यये रूपम्। पञ्चते पञ्चयति वा **पञ्चालाः**=विषयः, पर्वतेश्वरयक्षश्च।

A. 'अमुञ्चनैर्मञ्चितचित्त**पञ्चित**त्रयीमतप्रस्तुचितैः शुभार्जकैः।' धा. का. 1.24.

[अ] '**पच** व्यक्तीकरणे' इति **दुर्गः**। 'तिङो गोत्रादीनि—' (8-1-27) इत्यत्र **काशिकायां न्यासे** च '**पचति**[=व्यक्तीकरोति] गोत्रम्' इत्युक्तत्वात् तन्मतेऽपि '**पच**' इत्येव पाठ इति गम्यते। **पच** इत्यदन्तपाठेऽपि धातोरस्यानिट्त्वम्, अनिट्कारिकासु पाठात्—इति ज्ञेयम्।